

LEGKEDVESEBB MADARAINK

1.

a vörösbegy

Nem minden vörös begű madár vörösbegy . . .

A vörösbegy verébnél kisebb, hegyes csőrű, vékony lábú madár. Tollazata olajbarnás, homloka, pofái, begye és melle szürkével határolt narancsszínű, hastollai fehérek. Képekről valamennyien jól ismerjük, de kint a szabadban azért néha tévedések is előfordulnak. Nagyobb kertekben tavasszal és nyáron például nemegyszer a kerti rozsdafarkú hímjét nézik vörösbegynek. Ennek a madárnak azonban fekete a torka, hófehér a homloka és rozsdavörös farkát sűrűn rezegetteti. Begyének alsó része és a melle valóban rozsdás színű, de ettől még nem lesz vörösbegy! Éppen úgy, mint a cigánycsuk hímje sem, amellyel tavasztól őszig árokpartokon, bokros domboldalakon, mezei dűlőutak közelében találkozhatunk a leggyakrabban. Ennek a fekete fejű, fehér nyakfoltot viselő madárnak is rozsdás színű a melle, de még csak nem is hasonlít az igazi vörösbegyre. A hazai madárfajok közül termetre és színezetre leginkább talán a kis légykapó kiszínezett hímje emlékeztet a vörösbegyre, de farktollai az olajbarna helyett feketések, a szélsők részben fehérek. A kis légykapó egyébként költési időben középhegységeink bükköseiben, elsősorban patakok közelében fordul elő, többnyire a lombkoronában tartózkodik, és mozgása, vadászati módja is eltér a vörösbegyétől.

Néha a téli etetőn is láthatunk narancsvörös begű madarakat, de ha egy pillantást vetünk kúpos csőrűkre, nyomban látni fogjuk, hogy nem rowarevő, hanem a pintyfélék közé tartozó madarakkal van dolgunk. Emellett rendszerint többen vannak együtt, ami vörösbegyéknél az etetőn elképzelhetetlen. Ezek az erős csőrű madarak, amelyek nagyon szeretik a napraforgót, az Európa északi tájairól érkezett fenyőpintyek (téli pintyek). A hímek feje feketés mintázatú (tavasszal a visszavonulás idején csaknem koromfekete is lehet), hátuk fehér. Ez utóbbi főként akkor tűnik fel, amikor az etetőről elrepülnek. Begye és melle is élénk piros, a verébnél nagyobb termetű süvöltő hímjének. Csak elvétve észkel nálunk az ország nyugati és északi vidékein levő fenyvesekben, de ősztől tavaszig kisebb csapatokban rendszeresen látható. Vaskos fekete csőre, fekete feje és hófehér háta jellemzi. A tojók melle a piros helyett szürke színű.

...de nem minden vörösbegy visel narancsszínű tollakat

Ha valaki egy már teljesen önálló de az évben kelt fiatal vörösbegyét lát ugrálni a bokrok alján, aligha ismeri fel. Nem csoda, hiszen a fiatal vörösbegyek első színruhája barnás alapon sárgásan pettyezett, piros toll, egy szál nem sok, annyi sincs rajtuk, és alig emlékeztetnek

arra a madárra, amely vedlés után válik belőlük. Az első költés fiataljai május második felétől, a másodiké a nyár derekán hagyják el a fészket, így azután egészen szeptemberig találkozhatunk olyan vörösbegyekkel, amelyeknek névadó tollai még hiányoznak. Alig indul meg azonban a vedlés, a madarak mellén egyre több és több narancsszínű tollacska bukkan elő, és néhány hét után már csupa narancsmellényes madárka ugrál a bokrok közt.

Hol él a vörösbegy?

A legészakibb részek kivételével egész Európában, ezenkívül kis számban Afrika északi partjai mentén. Magyarországon gyakori fészkelő, bokros erdőkben, parkokban, kertekben mindenütt találkozhatunk vele. Szereti a vízmosások, hegyi patakok környékét, a sűrű bokrosokat. A tavasi és őszi vonulás idején, márciusban és április elején, illetve szeptember–októberben, mindenütt előfordul, kertekben, rózserakások alatt, mezei bokrosorokban, ahol csak búvóhelyet talál. A télire nálunk maradó (vagy északabbról telelni érkező) példányok kertek, parkok sűrű bokrai között, élősövényekben tanyáznak. Akadnak persze szerencsésebbek is, így például minden évben áttelel egy-két vörösbegy a

Budapesti Állatkert Pálmaházában. Ősszel egyszerre csak megjelennek, tavasszal ismét eltűnnek, de a közbeeső időben nagyszerűen érzik magukat a trópusi környezetben.

A vörösbegy igazi erdei madár és valamikor régen csakis az erdőkben élt. Egy szép napon azután egyszerre csak megjelent a kertekben, parkokban és ettől kezdve egyre gyakrabban bukkant fel az ember közvetlen közelében. Az ilyen fajokat kultúrakövető madaraknak hívjuk. Angliában például már annyira otthon van a kertekben és annyira beleszólt az emberek szívébe is, hogy szinte nemzeti madárnak számít. Magyarországon is egyre több parkban, kertben láthatunk, hallhatunk vörösbegyeket és aki megismeri, nyomban meg is szereti ezeket a kecses mozgású, szelíd madárkákat. Egyszerűen nem lehet nem szeretni őket!

Látogatóban a vörösbegy fészeknél

Az erdőben élő énekesmadarak többsége igyekszik fészket minél jobban elrejtetni, és ez alól a vörösbegy sem kivétel. Ha tudjuk, hány őszapó, barátka, fülemüle vagy éppen vörösbegy fészekalj semmisül meg az erdőben nemcsak a nagy viharok nyomán, de a szajkó, a szarka, vagy különböző apró emlősök tevékenysége következtében, nyomban megértjük ezt a nagy óvatosságot.

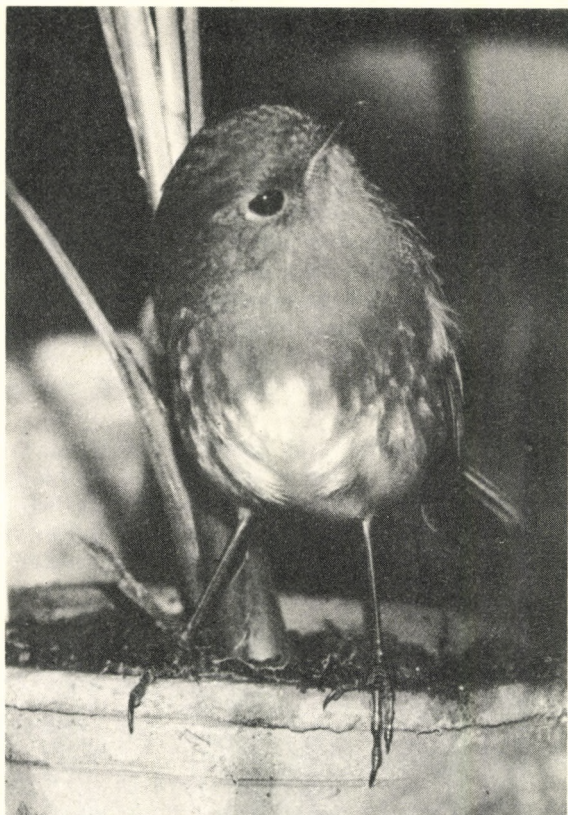
A vörösbegy párok március folyamán, kedvezőtlen, hűvös időjárás esetén április első napjaiban alakulnak ki. Más tájakon, így például a jóval melegebb Dél-Angliában, ugyanez már decemberben vagy januárban megy végbe. A párok nem össze-vissza élnek az erdőben, hanem mindegyik külön területet választ magának, amelyet a hím elkecseregetten védelmez szomszédaitól. Egyik fő tevékenysége, hogy az úgynevezett revir bizonyos pontjain rendszeresen énekel, ezzel is jelezve, hogy a helyén van és kész mindenkivel szembe szállni kis birodalma védelmében. Ahogy minden kakas a maga szemétdombján a legerősebb, a vörösbegy is saját költőterületén érzi igazán otthon magát. Az ének tehát, amelyet a hímek (a fülemülénél, erdei pintynél stb. is) a birtokolt területen hallatnak, elsősorban fenyegetést jelent a többi hím, a riválisok számára.

Előfordul a vörösbegyek között, a megfigyelések szerint nem is olyan ritkán, a bigámia is. Ilyen esetben a két tojó egymás ellen védelmezi a szomszédos revireket, a hímnek viszont szabad bejárása van mindkét területre. Természetesen jóval több dolga is van, mint egyetlen tojóval. Így naponta mindkét revirben el kell végeznie az ének-ceremoniát, de szorgalmasan segít mindkét fészeknél a fiókák etetésében is.

A vörösbegy fészek mélyút oldalán lelógó gyökerek között, vagy fűcsonó alatt, erdei hidak gerendáin, földi üregben épül, de hazánkban is több olyan párra bukkantak már, amelyek fákra erősített mesterséges fészekodúkban ütöttek tanyát. A fészek helyét valószínűleg a tojó választja ki, és áprilisban, amikor a berki szellőrózsa sárga virágai nyilni kezdenek, a párok hozzákezdenek az építéshez. Pontosabban az érdemi munkát csak a tojó végzi, ő hordja össze az anyagot a száraz levél és moha alapra épült, növényi szálakból és mohából formált finom gyökerekkel, a szőrszálakkal bélelt kerek fészekhez. A hím többnyire még azzal sem törődik, hogy a tojót kísérgesse, mint azt hasonló esetben sok más madárfajnál megfigyelhetjük, legfeljebb énekelget a közelben, vagy táplálék után keresgél a bokrok alján. A fészek építése 5–6 napot vesz igénybe. A tojó a szükséges anyagot a közelből hordja és közben rendkívül óvatosan viselkedik, megfigyelése nem könnyű feladat.

Az első költés ideje hazánkban, de egész Közép-Európában, áprilisra esik, de például Angliában, ahol a klíma sokkal enyhébb, november, december és január hónapokból is feljegyeztek vörösbegy fészkeléseket. Egy-egy fészekalj 5–7 tojásból áll, amelyek fehéres alapon rozsdásan foltozottak és meglehetősen aprók. Átlagméretük mindössze 19 x 15 mm.

A kotlás munkája megint csak a tojóra hárul, amely többnyire az utolsó tojás lerakása után kezdi ülni a fészekaljat. Ettől kezdve már „dolgozik” a hím is, és rendszeresen eteti a fészekről lerepült párját. Ha semmi baj nem történik, tehát sem ragadozó állatok, sem rosszindulatú emberek nem bukkanak a fészekre, 12–13 nap múlva kikelnek a fiókák. A tojások, mint az apró énekes madaraknál általában, többnyire a hajnali és reggeli órákban pattannak meg. A kezdetben csupasz és vak fiókákat anyjuk melengeti, ebben az időben szinte egyáltalán nem mozdul a fészekről. A tojánhéjakat még korábban, közvetlenül egy-egy fióka kibújása után, elhordja a fészektől.

Az etetés gondja az első napokban kizárólag a hímre hárul, de a kicsinyek gyorsan nőnek és a tojó a negyedik naptól fokozatosan egyre hosszabb időre hagyja őket magukra. Külföldi mérések szerint a frissen

kelt vörösbegy súlya nem egészen 2 gramm, de a kicsinyek hét naposan már 15 grammot nyomnak. Nyolcnapos korukban már teljesen kitollasodott benyomást keltenek, amint fejcskéiket körben a fészek peremére fektetve az eleséggel érkező öreg madarakra várakoznak. Általában 12–15 napig maradnak a fészekben, de ha valami (vagy valaki) megzavarja őket, sokkal korábban kiugrálnak és a környező sűrűben rejtőznek el.

A szülők különböző rovarokkal, férgekkel, apró gilisztákkal, csigákkal etetnek, ezeket általában egy 30 méter sugarú körben keresgélik. Az etetések gyakorisága függ az időjárástól és sok más külső körülménytől. Német ornitológusok megfigyelései és mérései szerint átlagosan a következőképpen alakul: az első két napon 9,7 perc/etetés, a 3–5. napon 4,2 perc/etetés és a hetedik napon 3,5 perc/etetés. A legsűrűbben etettek a madarak a fiókák 11. napján, amikor például 14–15 óra között 36 alkalommal hoztak táplálékot (minden 1,7. percben). Ezen a napon az etetést 3,14 óraker kezdtek és 20,47 óraker fejezték be, a vörösbegy párnak tehát nem sok ideje maradt a pihenésre. A 13. naptól kezdve a hím rendszeresen énekel a fészek közelében (4–5 méternyire) és nagyon valószínű, hogy ez jelenti a fiatal hímek első „énekleckéjét.”

Összefoglalva az eddig mondottakat egy vörösbegy pár családi életében a következőket állapíthatjuk meg:

a fészek építése	5 nap
tojásrakás	6 nap
kotlás	13 nap
fiókák a fészekben	13 nap

Ha ehhez még hozzáadunk kb. 18 napot, ami a fészek elhagyása és a teljes önállósodás között szükséges, úgy egy ilyen a vörösbegy pár szempontjából kétségkívül jelentős esemény, mindössze 55 napot vesz igénybe. A második költésre a nyár folyamán, többnyire júliusban kerül sor.

Erdeinkben a leggyakoribb kakukk-gazda

A kakukkról köztudott, hogy nem épít fészket, nem nevel fiókákat, utódairól egészen sajátos módon gondoskodik. Hazánkban a vizek környékén a nádírigó, az erdőkben pedig éppen a vörösbegy a leggyakoribb kakukkgazda, azaz a kakukktó jó elsősorban ezeknek a gyakori fajoknak a fészket szerencsétlenni tojásaival. Már jó előre kilesi a fészkeiket építő madárpárokat és az alkalmas pillanatban vagy közvetlenül a fészekbe tojja a tojását vagy a fűbe rakja le és utána a csőrében szállítja a kiszemelt fészekbe. Villámgyorsan kiemel egyet a jogos tulajdo-

nos tojásai közül, lenyeli és a következő pillanatban úgy eltűnik, mint ha soha ott sem lett volna. A vörösbegy pedig kikelti a kis kakukkot saját fiókáival együtt, de az mostohatestvéreit egyenként kilökve egyedül nevelkedik fel a fészekben. Egy-egy kakukk felnevelkedése tehát minden esetben egy-egy fészekalj fióka pusztulásával jár, de miután a kakukk elsősorban a tömegfajokat használja fel fiókái nevelésére, ez a veszteség önmagában nem fenyegeti sem a vörösbegy, sem a nádírigó állományát.

Vándorúton

A vörösbegy Európa északi, keleti és középső tájain vonuló madárnak számít, bár Közép-Európában és így hazánkban is mindig találkozunk áttelelő példányokkal. Azt a gyűrűzések hivatottak eldönteni, hogy ezek a madarak a hazai költőállomány tagjai, vagy északabbról látogattak hozzánk. Nyugat-Európában a vörösbegy-állomány egy része télire is helyben marad. Angliában például a hímeknek mindössze 25%-a, a to-

jók 72⁰/₀-a vonul el. Dél-Európában a vörösbegy állandó madár, de az állomány minden télen erősen felszaporodik az észak felől érkező madarakkal.

Hazai viszonylatban sajnos még távolról sem rendelkezünk annyi megkerülési adattal (gyűrűzött példányok), hogy pontos képünk lenne a magyar állomány telelőhelyeit illetően. Az eddigi adatokat a térképen mutatjuk be. Ezek szerint vörösbegyeink fő telelési területe valószínűleg az olasz félsziget és a hozzá tartozó szigeteken van, de egyes példányok jóval távolabb, Spanyolországba vagy Észak-Afrikába is eljuthatnak.

A vörösbegyek elsősorban éjszaka vonulnak, repülési magasságuk legfeljebb 100 méter. A vonulás ősszel, szeptember derekán indul, csúcspontját októberben éri el. Ilyenkor gyakran megfigyelhetjük, hogy olyan bokrosokból, ahol előző este még egyetlen vörösbegy sem láttunk, reggelre akár több példány finom cettergő hangja is hallatszik. A vonuló madarak kellemes őszi időjárás esetén több napot, néha heteket töltenek egy-egy kedvező táplálkozóhelyen. Ilyenkor a hímek rendszeresen énekelnek és aki jól ismeri a hazai állomány hímjeinek énekét, néha gyűrű nélkül is megállapíthatja az idegen (valószínűleg északi) területről származó példányok jelenlétét. Az őszi vonulás során a vörösbegyek, amelyek egyébként kizárólag rovarokkal, pókokkal, férgekkel élnek, némi növényi táplálékot, elsősorban bodzabogyót is fogyasztanak.

Tavasszal az első vonuló példányok március derekán bukkanak fel és napsütötte reggeleken erdőszéleken, bokrosokban, kertekben mindenütt hallhatjuk a hímek gyöngyöző énekét. Hűvös időben a vonulás egészen április közepéig elhúzódhat.

Meddig él egy vörösbegy?

Gyűrűzési adatok bizonyítják, hogy egyes példányok a szabadban elérhetik a 8–11 éves kort is, de ezek ritka kivételek és a vörösbegyek átlagéletkora ennél sokkal rövidebb, angol adatok szerint mindössze 1,2 évre tehető. A legnagyobb a veszteség a kezdeti időben, tehát a fészkekben ülő fiókák között és a kirepülést követő hetekben. Ugyancsak angol adatok szerint 10 lerakott tojásból átlagosan 7,1 fióka (71⁰/₀) kel ki, melyek közül 5,5 fióka (77⁰/₀) hagyja el a fészket. Közülük azonban a következő évben már csak 1,6 madár (30⁰/₀) az, amely fészkeléshez láthat és fiókákat nevelhet.

Vörösbecs és természetvédelem

Napjainkban világszerte egyre hangsúlyozottabb szerepet kap a madárvédelem és bár ez ma még elsősorban a kipusztulástól leginkább fenyegetett csoportokra (ragadozók, egyes papagájfajok stb.) irányul, nem szabad megfeledkezni természetes környezetünk állandó tagjairól, a ma még viszonylag gyakori énekesmadarokról sem. Annál is inkább, mert az emberek többségének szemében ők a „madár” fogalmának megtestesítői, amelyek kellemes énekükkel, vonzó megjelenésükkel járulnak hozzá ahhoz, hogy erdő és mező valóban kikapcsolódást, felüdülést jelentsen számunkra a hétköznapi szürke egyhangúsága után.

A vörösbecs gyakori madár Magyarországon és állományát annak ellenére, hogy sok természetes ellensége van, egyelőre nem fenyegeti veszély. Ameddig lesznek aljnövényzetben gazdag lomberdeink, amíg a fák között nem jelennek meg a különböző rovarirtó vegyszerek, addig lesznek vörösbecsek, poszták, rigók is. Még akkor is, ha a minden ősszel megismétlődő nagy vándorút során az emberi kapzsiság egyre

nagyobb vámot szed belőlük. Ezt a pusztítást, amely ellen egyébként a madárvédők Európa-szerte szervezett küzdelmet folytatnak, a vörösbegyek természetes szaporulatukkal ma még ellensúlyozni tudják.

Más a helyzet a nagyobb parkokba, városokba betelepülő vörösbegy párokkal, amelyek sok szempontból mesterséges környezetbe kerülnek. Fontos célunk, a parkok, kertek, városok, általában a szűken vett emberi környezet madárállományának fokozott védelme, növelése. Hogy miért, azt külön talán nem is kell hangsúlyoznunk. A legfontosabb, hogy az erdőből betelepülő madárpár számára lehetőleg minél többet biztosítsunk megszokott természetes környezetéből. Az olyan parkok, ahol gondosan kiirtanak minden sűrű bokrost, ahol még a cserjék alatt sem tűrik meg a lehullott lombot, nem nyújthatnak megfelelő ott-hont nemcsak a talajon táplálkozó rigók, vörösbegy és fülemüle, de sok más madár számára sem. Minden parkban lennie kellene legalább néhány olyan bokros, sűrű résznek, ahol ezek a madarak fészkelőhelyet találnak maguknak. A vörösbegy párok például nagyon kedvelik a földön szerte kúszó és sűrű szövevényt alkotó borostyánt. Ha meg-hagyjuk a tuskókat és azokra is felfuthatnak a borostyán indái, esetenként jó fészkelőhelyet biztosítunk nemcsak a vörösbegy, de ökörszem vagy feketerigó pároknak is.

Városi kertekben, parkokban különösen a földön vagy a földhöz közel fészkelő énekesmadarak számára jelent igen nagy veszélyt a macska. Az egyre nagyobb számban kóborló ragadozók meghatározói lehetnek egy-egy park madárállományának. Védekezésre általános érvényű tanácsokat nem lehet adni, az mindig a helyi viszonyok és lehetőségek figyelembevételével történhet.

Bár az erdőkben általában bőven akad fészkelőhely, a vörösbegy párok szívesen foglalják el az ember által kialakított üregeket is. Varga Ferenc, egyesületünk tagja, Zagyaróna környékén erdei mélyutak oldalában és más alkalmas helyen rendszeresen készít ökolnyi mélyedéseket, üregeket, amelyeket nagy számban foglalnak el nemcsak vörösbegyek, de más madarak is. Olyan erdőkben, ahol emberi háborgatástól nem kell tartani, érdemes megpróbálkozni alacsonyán felerősített tág-szájú mesterséges odúkkal is.

A legfontosabb szabály madárvilágunk megőrzésére: őrizzük meg élőhelyeiket, környezetünk természetes arculatát!

Mivel etessünk télen?

Mint mondtuk, a hazai vörösbegy-állomány ősszel elvonul, de egyre gyakrabban találkozunk áttelelő példányokkal is. Ezeknek a madaraknak a sorsa, különösen kemény teleken, cseppet sem irigylésre méltó.

A vörösbegy magokat nem eszik és bár kényszerűségből a tört napraforgót is csípdesi, az etetőre járó példányok számára egyéb táplálékról kell gondoskodnunk. A vörösbegy bizalmas, gyorsan szelídülő madár, így ha erre mód van, a leghelyesebb egyedileg etetni. Nagyon gyorsan megtanulja az összefüggést a tanyahelye környékén megjelenő ember és az etetés között. Ilyenkor előugrál a bokrok alól és néhány lépésnyire egy ágra telepedve csillogó szemeit ránk függesztve várja az első falatot. Nagyon rövid idő alatt rászoktathatjuk arra is, hogy kézből vegye el a felkínált csemegét. Ennek kedvességén kívül gyakorlati jelentősége is van, a közös etetésről ugyanis a félnék vörösbegyét a sokkal harciasabb cinegék, verebek, zöldikék egy-kettőre elzavarják. Lehet etetni apró sajt darabkákkal, friss túróval, nyers húsdarabkákkal, almával. Jól bevált a keverékeleség is, ami fentiekén kívül reszelt nyers sárgarépából és zabpehelyből áll. Ha nem tudjuk madarunkat egyedileg etetni, úgy az eleséget a leghelyesebb egy olyan bokor alá helyezni, ahol a többiektől nem zavarva békében elfogyaszthatja. Minden télire itt maradó vörösbegynek meghatározott mozgási körzete van és azon belül néhány olyan sűrű bokor, rózserakás, ahol a legszívesebben tartózkodik. Ezeket a helyeket könnyen megállapíthatjuk.

Kedves Madárbarát!

Ismeretterjesztő füzetünkben legkedvesebb madaraink egyikéről, a vörösbegyéről ejtettünk néhány szót. Ne feledje azonban, hogy erdeinkben, kertekben, parkokban még sok más énekesmadár él. Ha szeretné még jobban megismerni őket, ha szeretné tudni, mit tehetne érdekükben, jöjjön közénk, legyen tagja a Magyar Madártani Egyesületnek. Legfontosabb célkitűzésünk, hogy minden hazai madárbarátot magunk köré tömörítsünk. Minél többen vagyunk, annál többet tehetünk madaraink gyakorlati védelmében.

Központi irodánk és postacímünk:

Magyar Madártani Egyesület, 1024 Budapest, Keleti Károly u. 48.

Szöveg és fotók:
SCHMIDT EGON

LEGKEDVESEBB MADARAINK

1.

a vörösbegy

Második, bővített kiadás

Nem minden vörös begű madár vörösbegy. . .

A vörösbegy verébnél kisebb, hegyes csőrű, vékony lábú madár. Tollazata olajbarnás, homloka, pofái, begye és melle szürkével határolt narancsszínű, hastollai fehérek. Képekről valamenynyien jól ismerjük, de kint a szabadban azért néha tévedések is előfordulnak. Nagyobb kertekben tavasszal és nyáron például nemegyszer a kerti rozsdafarkú hímjét nézik vörösbegynek. Ennek a madárnak azonban fekete a torka, hófehér a homloka és rozsdavörös farkát sűrűn rezegteti. Begyének alsó része és a melle valóban rozsdás színű, de ettől még nem lesz vörösbegy! Éppen úgy, mint a cigánycsuk hímje sem, amellyel tavasztól őszig árokpartokon, bokros domboldalakon, mezei dűlőutak közelében találkozhatunk a leggyakrabban. Ennek a fekete fejű, fehér nyakfoltot viselő madárnak is rozsdás színű a melle, de még csak nem is hasonlít az igazi vörösbegyre. A hazai madárfajok közül természetre és színezetre leginkább talán a kis légykapó kiszínezett hímje emlékeztet a vörösbegyre, de farktollai az olajbarna helyett feketések, a szélsők részben fehérek. A kis légykapó egyébként költési időben középhegységeink bükköseiben, elsősorban patakok közelében fordul elő, többnyire a lombkoronában tartózkodik, és mozgása, vadászati módja is eltér a vörösbegyétől.

Néha a téli etetőn is láthatunk narancsvörös begű madarakat, de ha egy pillantást vetünk kúpos csőrűkre, nyomban látni fogjuk, hogy nem rovarévó, hanem a pintyfélék közé tartozó madarakkal van dolgunk. Emellett rendszerint többen vannak együtt, ami vörösbegyéknél az etetőn elképzelhetetlen. Ezek az erős csőrű madarak, amelyek nagyon szeretik a napraforgót, az Európa északi tájairól érkezett fenyőpintyek (téli pintyek). A hímek feje fektés mintázatú (tavasszal a visszavonulás idején csaknem koromfekete is lehet), hátuk fehér. Ez utóbbi főként akkor tűnik fel, amikor az etetőről elrepülnek. Begye és melle is élénk piros, a verébnél nagyobb természetű süvöltő hímjének. Csak elvétve fészkel nálunk az ország nyugati és északi vidékein levő fenyvesekben, de ősztől tavaszig kisebb csapatokban rendszeresen

látható. Vaskos fekete csőre, fekete feje és hófehér háta jellemzi. A tojók melle a piros helyett szürke színű.

...de nem minden vörösbegy visel narancsszínű tollakat

Ha valaki egy már teljesen önálló, de az évben kelt fiatal vörösbegyét lát ugrálni a bokrok alján, aligha ismeri fel. Nem csoda, hiszen a fiatal vörösbegyek első színruhája barnás alapon sárgásan pettyezett, piros toll, egy szál nem sok, annyi sincs rajtuk, és alig emlékeztetnek arra a madárra, amely vedlés után válik belőlük. Az első költés fiataljai május második felétől, a másodiké a nyár derekán hagyják el a fészket, így azután egészen szeptemberig találkozhatunk olyan vörösbegyekkel, amelyeknek névadó tollai még hiányoznak. Alig indul meg azonban a vedlés, a madarak mellén egyre több és több narancsszínű tollacska bukkan elő, és néhány hét után már csupa narancsmellényes madárka ugrál a bokrok közt.

Hol él a vörösbecy?

A legészakibb részek kivételével egész Európában, ezenkívül **kis számban Afrika északi partjai mentén. Magyarországon gyakori** fészkelő, bokros erdőkben, parkokban, kertekben mindenütt találkozhatunk vele. Szereti a vízmosások, hegyi patakok környékét, a sűrű bokrosokat. A tavaszi és őszi vonulás idején, márciusban és április elején, illetve szeptember–októberben, mindenütt előfordul, kertekben, rőzserakások alatt, mezei bokorsorokban, ahol csak búvóhelyet talál. A télire nálunk **maradó** (vagy északabbról telelni érkező) példányok kertek, **parkok** sűrű bokrai között, élősövényekben tanyáznak. **Akadnak persze szerencsebbek is, így például minden évben áttelel egy-két vörösbecy a Budapesti Állatkert Pálmaházában. Ősszel egyszerre csak megjelennek, tavasszal ismét eltűnnek, de a közbeeső időben nagyszerűen érzik magukat a trópusi környezetben.**

A vörösbecy igazi erdei madár és valamikor régen csakis az erdőkben élt. Egy szép napon azután egyszerre csak megjelent a kertekben, parkokban, és ettől kezdve egyre gyakrabban bukkant fel az ember közvetlen közelében. Az ilyen fajokat kultúrakövető madaraknak hívjuk. Angliában például már annyira otthon van a kertekben és annyira beopta magát az emberek szívébe is, hogy szinte nemzeti madárnak számít. Magyarországon is egyre több parkban, kertben láthatunk, hallhatunk vörösbecyeket, és aki megismeri, nyomban meg is szereti ezeket a kecses mozgású, szelíd madárkákat. Egyszerűen nem lehet nem szeretni őket!

Kedveli a szürkületet

Az őszi vonulás idején ugyanabban az erdőben, ahol napközben egyetlen árva vörösbecygel sem találkoztunk, alkonyat tájban itt is, ott is felhangzik jellegzetes hangjuk a bokrok sűrűjéből. Októberi hajnalokon ugyancsak a vörösbecy az első madarak egyike, amelyek láthatatlan „cik-cik”-je megszólal valahol. Már

nagy fekete szemek is arra utalnak, hogy kedvelik a szürkületi órákat, de erről a szabadban bárki maga is meggyőződhet. A Budai-hegyekben és másutt is gyakran tapasztaltam, hogy abban az időben, amikor a legtöbb nappali madár már rég rejtékelyére húzódott, az erdei utakon még mindig vidáman vadászgattak a vörösbegyek. Nem egyszer annyira sötét volt már, hogy csak távcsővel sikerült „személyazonosságukat” megállapítani. Amikor októberben a kisbalatoni Diás-szigeten feszítettem ki a hálókat és gyűrűztem a madarakat, hajnalban az első és este az utolsó „vendégek” majd mindig vörösbegyek voltak. Ilyenkor már többnyire csak zseblámpa fénye mellett lehetett a hálóba gabalyodott madarakat kiszabadítani.

Valószínűleg fentiekkel függ össze, hogy a vörösbegy párok a költés idején is előnyben részesítik az erősen árnyékolt erdőrészeket, patak völgyeket, mélyutakat, ahol még a legfényesebb déli órákban is félhomályban bújkálhatnak a bokrok mélyén. A költési időben, a fiókaneveléskor természetesen napközben is állandóan mozogniuk kell, de amikor a fészkelési időszak véget ért és a boldog „semmittevés” napjai következnek, a vörösbegyek elsősorban a kora hajnali, reggeli és késő délutáni, alkonyati órákban tevékenykednek.

Látogatóban a vörösbegy fészeknél

Az erdőben élő énekesmadarak többsége igyekszik fészkrét minél jobban elrejtetni, és ez alól a vörösbegy sem kivétel. Ha tudjuk, hány őszapó, barátka, fülemüle vagy éppen vörösbegy fészkelj semmisül meg az erdőben nemcsak a nagy viharok nyomán, de a szajkó, a szarka, vagy különböző apró emlősök tevékenysége következtében, nyomban megértjük ezt a nagy óvatosságot.

A vörösbegy párok március folyamán, kedvezőtlen, hűvös időjárás esetén április első napjaiban alakulnak ki. Más tájakon, így például a jóval melegebb Dél-Angliában, ugyanez már decemberben vagy januárban megy végbe. A párok nem össze-vissza

élnék az erdőben, hanem mindegyik külön területet választ magának, amelyet a hím elkeseredetten védelmez szomszédaitól. Egyik fő tevékenysége, hogy az úgynevezett revir bizonyos pontjain rendszeresen énekel, ezzel is jelezve, hogy a helyén van és kész mindenkivel szembeszállni kis birodalma védelmében. Ahogy minden kakas a maga szemétdombján a legerősebb, a vörösbecg is saját költőterületén érzi igazán otthon magát. Az ének tehát, amelyet a hímek (a fülemülénél, erdei pintynél stb. is) a birtokolt területen hallatnak, elsősorban fenyegetést jelent a többi hím, a riválisok számára.

Előfordul a vörösbecgek között, a megfigyelések szerint nem is olyan ritkán, a bigámia is. Ilyen esetben a két tojó egymás ellen védelmezi a szomszédos revireket, a hímnek viszont szabad bejárása van mindkét területre. Természetesen jóval több dolga is van, mint egyetlen tojójával. Így naponta mindkét revirben kell végeznie az ének-ceremóniát, de szorgalmasan segít mindkét fészeknél a fiókák etetésében is.

A vörösbegy fészek mélyút oldalán lelógó gyökerek között, vagy fűcsomó alatt, erdei hidak gerendáin, földi üregben épül, de hazánkban is több olyan párra bukkantak már, amelyek fákra erősített mesterséges fészekodúkban ütöttek tanyát. A fészek helyét valószínűleg a tojó választja ki, és áprilisban, amikor a berki szellőrózsa sárga virágai nyílni kezdenek, a párok hozzákezdenek az építéshez. Pontosabban az érdemi munkát csak a tojó végzi, ő hordja össze az anyagot a száraz levél és moha alapra épült, növényi szálakból és mohából formált, finom gyökerekkel, a szőrszálakkal bélelt kerek fészekhez. A hím többnyire még azzal sem törődik, hogy a tojót kísérgesse, mint azt hasonló esetben sok más madárfajnál megfigyelhetjük, legfeljebb énekelget a közelben, vagy táplálék után keresgél a bokrok alján. A fészek építése 5–6 napot vesz igénybe. A tojó a szükséges anyagot a közelből hordja és közben rendkívül óvatosan viselkedik, megfigyelése nem könnyű feladat.

Az első költés ideje hazánkban, de egész Közép-Európában, áprilisra esik, de például Angliában, ahol a klíma sokkal enyhébb, november, december és január hónapokból is feljegyeztek vörösbegy fészkeléseket. Egy-egy fészekalj 5–7 tojásból áll, amelyek fehéres alapon rozsdásan foltozottak és meglehetősen aprók. Átlagméretük mindössze 19x15 mm.

A kotlás munkája megint csak a tojóra hárul, amely többnyire az utolsó tojás lerakása után kezdi ülni a fészekaljat. Ettől kezdve már „dolgozik” a hím is, rendszeresen eteti a fészekről lerepült párját. Ha semmi baj nem történik, tehát sem ragadozó állatok, sem rosszindulatú emberek nem bukkannak a fészekre, 12–13 nap múlva kikelnek a fiókák. A tojások, mint az apró énekes madaraknál általában, többnyire a hajnali és reggeli órákban pattannak meg. A kezdetben csupasz és vak fiókákat anyjuk melengeti, ebben az időben szinte egyáltalán nem mozdul a fészekről. A tojánhéjakat még korábban, közvetlenül egy-egy fióka kibújása után elhordja a fészektől.

Az etetés gondja az első napokban kizárólag a hímre hárul, de a kicsinyek gyorsan nőnek és a tojó a negyedik naptól fokozato-

san egyre hosszabb időre hagyja őket magukra. Külföldi mérések szerint a frissen kelt vörösbegy súly nem egészen 2 gramm, de a kicsinyek hét naponan már 15 grammot nyomnak. Nyolcnapos korukban már teljesen kitollasodott benyomást keltenek, amint fejcskéiket körben a fészek peremére fektetve az eleséggel érkező öreg madarakra várakoznak. Általában 12–15 napig maradnak a fészekben, de ha valami (vagy valaki) megzavarja őket, sokkal korábban kiugrálnak és a környező sűrűben rejtőznek el.

A szülők különböző rovarokkal, férgekkel, apró gilisztákkal, csigákkal etetnek, ezeket általában egy 30 méter sugarú körben keresgélik. Az etetések gyakorisága függ az időjárástól és sok más külső körülménytől. Német ornitológusok megfigyelései és mérései szerint átlagosan a következőképpen alakul: az első két napon 9,7 perc/etetés, a 3–5. napon 4,2 perc/etetés és a hetedik napon 3,5 perc/etetés. A legsűrűbben etetettek a madarak a fiókák 11. napján, amikor például 14–15 óra között 36 alkalommal hoztak táplálékot (minden 1,7 percben). Ezen a napon az etetés 3.14 órakor kezdtek és 20.47 órakor fejezték be, a vörösbegy párnak tehát nem sok ideje maradt a pihenésre. A 13. naptól kezdve a hím rendszeresen énekel a fészek közelében (4–5 méternyire) és nagyon valószínű, hogy ez jelenti a fiatal hímek első „énekleckéjét”.

Összefoglalva az eddig mondottakat, egy vörösbegy pár családi életében a következőket állapíthatjuk meg:

a fészek építése	5 nap
tojásrakás	6 nap
kotlás	13 nap
fiókák a fészekben	13 nap

Ha ehhez még hozzáadunk kb. 18 napot, ami a fészek elhagyása és a teljes önállósodás között szükséges, úgy egy ilyen a vörösbegy pár szempontjából kétségkívül jelentős esemény mindössze 55 napot vesz igénybe. A második költésre a nyár folyamán, többnyire júliusban kerül sor.

Erdeinkben a leggyakoribb kakukk-gazda

A kakukkról köztudott, hogy nem épít fészket, nem nevel fiókákat, utódairól egészen sajátos módon gondoskodik. Hazánkban a vizek környékén a nádirigó, az erdőkben pedig éppen a vörösbegy a leggyakoribb kakukkgazda, azaz a kakukktójtó elsősorban ezeknek a gyakori fajoknak a fészket szerencsételti tojásaival. Már jó előre kilesi a fészkeiket építő madárpárokat, és az alkalmas pillanatban vagy közvetlenül a fészekbe tojja a tojását, vagy a fűbe rakja le és utána a csőrében szállítja a kiszemelt fészekbe. Villámgyorsan kiemel egyet a jogos tulajdonos tojásai közül, lenyeli és a következő pillanatban úgy eltűnik, mintha soha ott sem lett volna. A vörösbegy pedig kikelti a kis kakukkot saját fiókáival együtt, de az mostohatestvéreit egyenként kilökve egyedül nevelkedik fel a fészekben. Egy-egy kakukk felnevelkedése tehát minden esetben egy-egy fészekalj fióka pusztulásával jár, de miután a kakukk elsősorban a tömegfajokat használja fel fiókái nevelésére, ez a veszteség önmagában nem fenyegeti sem a vörösbegy, sem a nádirigó állományát.

Egyike a legkedvesebb madárénekeknek

A vörösbegy éneke nem mérhető a fülemüléhez vagy a márciusi hajnalok és alkonyati órák énekes rigó koncertjéhez, és ha rangsorolni kellene az erdei dalosokat, a barátka, a geze vagy a kerti poszáta is magasan felette állnának. Ennek ellenére a gyöngyöző, hol egészen elhalkuló, hol ismét a magasba törő énekben van valami, ami a lélekre hat, ami valahol ott belül fogja meg az embert, és ami ebben a vonatkozásban többet jelent minden más madáréneknél. Azt hiszem, egyetlen madarunk énekében sem tükröződik annyira a tavaszi erdők csodálatos hangulata, mint éppen a vörösbegyében.

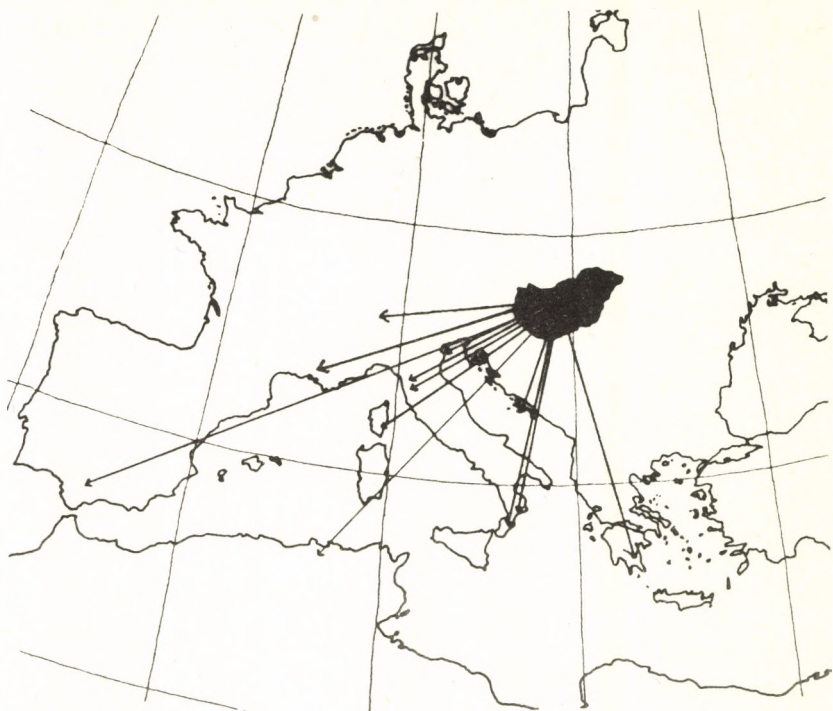
A narancsos mellű madárkák néha alacsonyan, máskor magasabban üldögélnek éneklés közben. A hegyvidéken élő hímek gyakrabban szólnak a koronából, ezeket a madarakat a német

madárkedvelők külön névvel (Wipfelsänger) illetik. A vörösbegy éneke a fajra jellemző (Originalgesang), bár az Európa különböző tájain élő populációk „dialektusa” némileg, néha eléggé jelentősen eltérhet egymástól. Előfordul, hogy a vörösbegy is utánozza más madarak egy-egy hangját, strófáját, például előszeretettel a barátkáét. Ezek a hímek fiókakorukban valószínűleg olyan területen ültek a fészekben, ahol nagyon sok madár énekelt a közelben, s „előénekes” apjuk mellett sem tudták magukat egészen kivonni azok hatása alól. Nekem talán mert a vörösbegyek nagyon szeretik a nyirkos patak völgyeket, a gyöngyöző ének mindig a simára csiszolt kövek között szaladó friss víz halk csobogását juttatja eszembe. Hazánkban egyébként a leggyakrabban márciustól június végéig hallhatunk éneklő vörösbegyeket, de a hímek gyakran az őszi vonulás idején is megszólalnak, a nálunk telelő példányok pedig nem egyszer januárban vagy februárban is énekelnek.

Vándorúton

A vörösbegy Európa északi, keleti és középső tájain vonuló madárnak számít, bár Közép-Európában és így hazánkban is mindig találkozunk áttelelő példányokkal. Azt a gyűrűzések hivatottak eldönteni, hogy ezek a madarak a hazai költőállomány tagjai, vagy északabbról látogattak hozzánk. Nyugat-Európában a vörösbegy-állomány egy része télire is helyben marad. Angliában például a hímeknek mindössze 25%-a, a tojók 72%-a vonul el. Dél-Európában a vörösbegy állandó madár, de az állomány minden télen erősen felszaporodik az észak felől érkező madarakkal.

Hazai viszonylatban sajnos még távolról sem rendelkezünk annyi megkerülési adattal (gyűrűzött példányok), hogy pontos képünk lenne a magyar állomány telelőhelyeit illetően. Az eddigi adatokat a térképen mutatjuk be. Ezek szerint vörösbegyünk fő telelési területe valószínűleg az olasz félsziget és a hozzá tartozó szigeteken van, de egyes példányok jóval távolabb, Spanyolországba vagy Észak-Afrikába is eljuthatnak.

A vörösbegyek elsősorban éjszaka vonulnak, repülési magasságuk legfeljebb 100 méter. A vonulás ősszel, szeptember derekán indul, csúcspontját októberben éri el. Ilyenkor gyakran megfigyelhetjük, hogy olyan bokrosokból, ahol előző este még egyetlen vörösbegyét sem láttunk, reggelre akár több példány finom cettergő hangja is hallatszik. A vonuló madarak kellemes őszi időjárás esetén több napot, néha heteket töltenek egy-egy kedvező táplálkozóhelyen. Ilyenkor a hímek rendszeresen énekelnek, és aki jól ismeri a hazai állomány hímjeinek énekét, néha gyűrű nélkül is megállapíthatja az idegen (valószínűleg északi) területről származó példányok jelenlétét. Az őszi vonulás során a vörösbegyek, amelyek egyébként kizárólag rovarokkal, pókokkal, férgekkel élnek, némi növényi táplálékot, elsősorban bodzabogyót is fogyasztanak.

Tavasszal az első vonuló példányok március derekán bukkannak fel, és napsütötte reggeleken erdőszéleken, bokrosokban, kertekben mindenütt hallhatjuk a hímek gyöngyöző énekét. Hűvös időben a vonulás egészen április közepéig elhúzódhat.

Pókok és apró rovarok

alkotják a vörösbegy fő táplálékát, de szívesen fogyaszt apró férgeket és csigákat is. Általában alacsony ágakon üldögélve figyel a talajt maga körül, és ha mozdulni lát valamit, gyorsan odaröppen. Vadászó vörösbegyeket a legkönnyebben a tavaszi vonulás idején figyelhetünk meg. Ilyenkor erdőszéleken, nádasok mentén, bokrosok környékén, kertekben, parkokban mindenütt találkozhatunk velük és nem nehéz őket nyomon követni. Rendszerint félrehajtott fejjel, kicsit mindig felborzolt tollakkal üldögélnek leshelyükön s amint egy vigyázatlan, mit sem sejtő pók felbukkan valahol, azon nyomban lecsapnak rá. Az őszi vonuláskor bogyókat is fogyasztanak. Pätzold 22 növényfajt sorol fel, egyebek mellett a fekete bodzát, zelnicemeggyet, csíkos kecskerágót, varjútövis bengét és a borókát. Turcek kerekén 60 fajt említ, a vörösbegy növényi tápláléka tehát meglehetősen széles skálán mozog. Ennek ellenére különböző bogyók és termések csak szezonális kiegészítő táplálékot jelentenek, mert ha a vörösbegy egy pókot pillant meg valahol, minden bogyóról megfélelkezik. Fiókáit is kizárólag rovarokkal, férgekkel, pókokkal, tehát állati eredetű táplálékkal eteti.

Meddig él egy vörösbegy?

Gyűrűzési adatok bizonyítják, hogy egyes példányok a szabadban elérhetik a 8–11 éves kort is, de ezek ritka kivételek, és a vörösbegyek átlagéletkora ennél sokkal rövidebb, angol adatok szerint mindössze 1,2 évre tehető. A legnagyobb a veszteség a kezdeti időben, tehát a fészekben ülő fiókák között és a kirepülést követő hetekben. Ugyancsak angol adatok szerint 10 lera-

kott tojásból átlagosan 7,1 fióka (71%) kel ki, melyek közül 5,5 fióka (77%) hagyja el a fészket. Közülük azonban a következő évben már csak 1,6 madár (30%) az, amely fészkeléshez láthat és fiókákat nevelhet.

A négylábú ragadozókon kívül (pl. róka, nyest, menyét, görény), amelyek elsősorban a még fészekben ülő fiókákra, illetve a frissen kiugrált és még csak gyengén repülő fiatalokra jelentenek veszélyt, a vörösbegyeknek főként a karvalytól kell rettegniük. Jól mutatja ezt Uttendörfer összeállítása is, aki óriási vizsgálati anyag alapján, 2365 esetből 1775 alkalommal (75%) találta a karvalyt zsákmányolóként. Ezenkívül erdei fülesbaglyok (20 esetben), macskabaglyok (17 esetben), gyöngybagoly, kuvik, törpekuvik fogtak bizonyítottan vörösbegyeket, 517 esetben nem lehetett a „tettest” azonosítani. Persze a karvaly évmilliók óta tizedeli az apró madarakat, de ezzel soha nem képes az állományok alakulását jelentősen befolyásolni. Az igazi veszélyt, mint a legtöbb madárra, a vörösbegyre is az emberi tevékenység, a költőhelyek elpusztítása, a vegyszerek alkalmazása, az őszi vonulás idején történő tudatos pusztítás (Dél-Európa, Észak-Afrika) jelenti.

Vörösbegy és természetvédelem

Napjainkban világszerte egyre hangsúlyozottabb szerepet kap a madárvédelem és bár ez ma még elsősorban a kipusztulástól leginkább fenyegetett csoportokra (ragadozók, egyes papagájfajok stb.) irányul, nem szabad megfeledkeznünk természetes környezetünk állandó tagjairól, a ma még viszonylag gyakori énekesmadarokról sem. Annál is inkább, mert az emberek többségének szemében ők a „madár” fogalmának megtestesítői, amelyek kellemes énekükkel, vonzó megjelenésükkel járulnak hozzá ahhoz, hogy erdő és mező valóban kikapcsolódást, felüdülést jelentsen számunkra a hétköznapok szürke egyhangúsága után.

A vörösbegy gyakori madár Magyarországon, és állományát annak ellenére, hogy sok természetes ellensége van, egyelőre nem

fenyegeti veszély. Ameddig lesznek aljnövényzetben gazdag lomb-erdeink, amíg a fák között nem jelennek meg a különböző rovarirtó vegyszerek, addig lesznek vörösbecs, poszáták, rigók is. Még akkor is, ha a minden őszelel megismétlődő nagy vándorút során az emberi kapzsiság egyre nagyobb várat szed belőlük. Ezt a pusztítást, amely ellen egysébként a madárvédők Európa-szerte szervezett küzdelmet folytatnak, a vörösbecs természetes szaporulatukkal ma még ellensúlyozni tudják.

Más a helyzet a nagyobb parkokba, városokba betelepülő vörösbecs párokkal, amelyek sok szempontból mesterséges környezetbe kerülnek. Fontos célunk a parkok, kertek, városok, általában a szűken vett emberi környezet madárállományának fokozott védelme, növelése. Hogy miért, azt külön talán nem is kell hangsúlyoznunk. A legfontosabb, hogy az erdőből betelepülő madárpár számára lehetőleg minél többet biztosítsunk megszokott természetes környezetéből. Az olyan parkok, ahol gondosan

kiirtanak minden sűrű bokrost, ahol még a cserjék alatt sem tűrik meg a lehullott lombot, nem nyújthatnak megfelelő otthont nemcsak a talajon táplálkozó rigók, vörösbegy és fülemüle, de sok más madár számára sem. Minden parkban lennie kellene legalább néhány olyan bokros, sűrű résznek, ahol ezek a madarak fészkelőhelyet találnak maguknak. A vörösbegy párok például nagyon kedvelik a földön szerte kúszó és sűrű szövevényt alkotó borostyánt. Ha meghagyjuk a tuskókat és azokra is felfuthatnak a borostyán indái, esetenként jó fészkelőhelyet biztosítunk nemcsak a vörösbegy, de ökörszem vagy feketerigó pároknak is.

Városi kertekben, parkokban különösen a földön vagy a földhöz közel fészkelő énekesmadarak számára jelent igen nagy veszélyt a macska. Az egyre nagyobb számban kóborló ragadozók meghatározói lehetnek egy-egy park madárállományának. Védekezésre általános érvényű tanácsokat nem lehet adni, az mindig a helyi viszonyok és lehetőségek figyelembevételével történhet.

Bár az erdőkben általában bőven akad fészkelőhely, a vörösbegy párok szívesen foglalják el az ember által kialakított üregeket is. Varga Ferenc, egyesületünk tagja, Zagyvaróna környékén erdei mélyutak oldalában és más alkalmas helyen rendszeresen készít ökölnyi mélyedéseket, üregeket, amelyeket nagy számban foglalnak el nemcsak vörösbegyek, de más madarak is. Olyan erdőkben, ahol emberi háborgatástól nem kell tartani, érdemes megpróbálkozni alacsonyan felerősített tág-szájú mesterséges odúkat is.

A legfontosabb szabály madárvilágunk megőrzésére: őrizzük meg élőhelyeiket, környezetünk természetes arcukat!

Mivel etessünk télen?

Mint mondtuk, a hazai vörösbegy-állomány ősszel elvonul, de egyre gyakrabban találkozunk áttelelő példányokkal is. Ezeknek a madaraknak a sorsa, különösen kemény teleken, cseppet sem irigylésre méltó. A vörösbegy magokat nem eszik és bár kényszerűségből a tört napraforgót is csípdesi, az etetőre járó

példányok számára egyéb táplálékról kell gondoskodnunk. A vörösbegy bizalmas, gyorsan szelídülő madár, így ha erre mód van, a leghelyesebb egyedileg etetni. Nagyon gyorsan megtanulja az összefüggést a tanyahelye környékén megjelenő ember és az etetés között. Ilyenkor előugrál a bokrok alól és néhány lépésnyire egy ágra telepedve csillogó szemeit ránk függesztve várja az első falatot. Nagyon rövid idő alatt rászoktathatjuk arra is, hogy kézből vegye el a felkínált csemegét. Ennek kedvességén kívül gyakorlati jelentősége is van, a közös etetésről ugyanis a félénk vörösbegy a sokkal harciasabb cinegék, verebek, zöldikék egy-kettőre elzavarják. Lehet etetni apró sajt darabkákkal, friss túróval, nyers húsdarabkákkal, almával. Jól bevált a keverékeség is, ami fentiekén kívül reszelt nyers sárgarépából és zabpehelyből áll. Ha nem tudjuk madarunkat egyedileg etetni, úgy az eleséget a leghelyesebb egy olyan bokor alá helyezni, ahol a többiektől nem zavarva békében elfogyaszthatja. Minden télire itt maradó vörösbegynek meghatározott mozgási körzete van és azon belül néhány olyan sűrű bokor, rőzserakás, ahol a legszívesebben tartózkodik. Ezeket a helyeket könnyen megállapíthatjuk.

Kedves Madárbarát!

Ismeretterjesztő füzetünkben legkedvesebb madaraink egyikéről, a vörösbegyőről ejtettünk néhány szót. Ne feledje azonban, hogy erdeinkben, kertekben, parkokban még sok más énekesmadár él. Ha szeretné még jobban megismerni őket, ha szeretné tudni, mit tehetne érdekükben, jöjjön közénk, legyen tagja a Magyar Madártani Egyesületnek. Legfontosabb célkitűzésünk, hogy minden hazai madárbarátot magunk köré tömörítsünk. Minél többen vagyunk, annál többet tehetünk madaraink gyakorlati védelme érdekében.

Központi irodánk és postacímünk:

Magyar Madártani Egyesület

1121 Budapest, Költő u. 21.

Szöveg: SCMIDT EGON
Címlapterv: MURAY RÓBERT
Fotók: BÉCSY LÁSZLÓ, SCHMIDT EGON
Grafika: ÁRIK ISTVÁN

1989.

